

Слѣдъ разпадането на хунското царство въ V в., прабългаритѣ се вѣствяватъ въ края на сѣщия вѣкъ като самостоятеленъ народъ на сѣверъ отъ Дунава. Въ 482 г. се поменава за пръвъ пѣтъ тѣхното име, когато византийскитѣ императоръ Зенонъ ги поканилъ за свои съюзници противъ остготитѣ.¹⁾ Прѣзъ слѣдния VI в. прабългаритѣ нападатъ често на югъ отъ Дунава и опустошаватъ земитѣ отъ Цариградъ до Термопилитѣ. Тѣ се явяватъ тогава било сами, било заедружно съ славѣни, съ гепиди, съ авари. Понѣкога византийцитѣ прибѣгвали до тѣхната помощъ и желаели да ги направятъ свои федерати. Едно отъ прабългарскитѣ племена, кутургуритѣ, по покана на Юстиниана I, се заселило съ федератски задължения въ Тракия.²⁾ Критическата прѣцѣнка на извѣстията за българитѣ у Никифора и Теофана, въ арменската география и др. дава да се приеме, че прабългарската държава по-рано била на сѣверъ отъ Черно и Азовско морета и по рѣкитѣ Донъ и Кубанъ. Подъ натиска на хозаритѣ, прабългаритѣ избѣгали на западъ, но тамъ едни отъ тѣхъ попаднали подъ аварска властъ. Тѣ се освободили отъ аварската опека съ помощта на своя ханъ Кубрата, баща на Аспаруха. Аспарухъ се поселилъ съ своята орда въ Бесарабия. Оттамъ прѣзъ 679 г. Аспарухъ миналъ Дунава.³⁾

Ще рече, прѣди да минатъ Дунава, прабългарскитѣ племена обитавали около двѣ столѣтия въ областитѣ сѣверно отъ Азовско и Черно морета като самостоятелни и на западъ въ Маджарско, дѣто извѣстно врѣме били подъ аваритѣ. На сѣверъ отъ Дунава тѣ имали свои князе и своя държава, която отъ 679 г. продължила живота си и на югъ отъ Дунава. Тая заддунавска България граничила въ врѣме на Аспаруха на изтокъ съ хозаритѣ около р. Днѣпъръ, на западъ до владѣ-

Срв. J. Marquart, Die Chronologie der alttürkischen Inschriften. Leipzig 1-98, p. 75, 111, 112. — Idem, Die altbulgarischen Ausdrücke in der Inschrift von Catalar und der albulgarischen Fürstenliste, въ Извѣстія Русскаго Арх. инст. въ Константинополѣ, т. XV, 6, 22. — J. B. Bury, The Chronological Cycle of the Bulgarians, Byz. Zeitschrift XIX, 135—136.

И маджаритѣ въ своитѣ легендарни хроники смѣтатъ Атила за свой родоначалникъ.

1) . . . ὡς ἀναγκασθῆναι τὸν Ζήνωνα τότε πρῶτον τοὺς καλουμένους Βουλγάρους εἰς συμμαχίαν προτρέψασθαι — Joannis Antiocheni Fragmenta, въ Fragmenta historicorum graecorum. Ed. Didot IV, 619.

2) Prokopio, Guerra gotica, III, 133.

3) Срв. В. Н. Златарски, Студии по българската история. Псп. LXIII, 313 сл.